

“Fidel Castro mai no ha estat un revolucionari”

Ramón Humberto Colás és cofundador del projecte de biblioteques independents de Cuba. En aquests espais es pot trobar de tot, tant els llibres que agraden a Fidel Castro com els que no li agraden gens. Colás és conscient que el seu projecte és cultural, però també polític, i assegura que és des de moviments com aquest, de dins de l'illa, que canviaran les coses a Cuba.

El Govern cubà de Fidel Castro assegura que les biblioteques independents reben el suport de l'administració dels EUA. Ramón H. Colás, fundador d'aquest projecte i actualment a l'exili a Miami, reconeix que han rebut llibres de tothom que els n'ha volgut donar, però que a les seves biblioteques, a diferència de les de Castro, no se censura ningú. La iniciativa va néixer el 1998, al menjador de la casa d'aquest psicòleg i de la seva dona, Berta Meixidor. Des d'aleshores s'han sumat al projecte 107 persones (que ofereixen les respectives cases com a biblioteques), algunes de les quals han estat empresonades acusades de conspirar contra el règim.

—El que en qualsevol país seria un projecte cultural, a Cuba es converteix en polític.

—Això ho fa el règim de l'Havana, per qui la paraula independent és quelcom subversiu. La nostra missió és promoure la lectura sense censures. I el règim de l'Havana immediatament ens declara enemics del poble i diu que som assalariats de l'imperi i de la CIA.

—I no és així?

—És una falsedat com moltes altres que s'han dit al llarg de la dictadura de Fidel Castro, i nosaltres la desmentim precisament promovent internacionalment el suport a l'interior de Cuba amb l'enviament de llibres de tot tipus. A les nostres biblioteques no hi ha censura. Al costat d'un llibre

de Soljenitsin, que està prohibit a Cuba, o d'Octavio Paz, es poden trobar les obres de Fidel Castro. Nosaltres només responem als interessos i necessitats del poble de Cuba i el que volem és que els cubans tinguin el mateix accés a la informació que tenen els espanyols, els catalans, els francesos, o els nord-americans. I no estem condicionats pel que puguin fer els cubans de Miami o els EUA.

—Quina és la situació de les biblioteques obertes?

—Després de l'onada repressiva de març de 2003, alguns bibliotecaris es van aturar una mica a veure què passava, però després van decidir continuar, fins i tot els setze bibliotecaris empresonats, tot i que amb limitacions. Internacionalment, hem avançat molt, hem creat grups de suport a Suècia, Espanya, França i treballem per crear-ne un a Catalunya.

—L'impacte de les biblioteques també és conegut pels grups d'oposició a Castro fora de Cuba. Com l'han rebut?

—Hi ha alguns projectes polítics d'oposició que han trucat a les portes de les biblioteques. El projecte Varela, per exemple, va trobar en les biblioteques un espai per exposar les seves idees i recollir signatures, perquè hi ha un compromís més enllà d'oferir llibres i aquest compromís és amb els canvis per una democràcia a Cuba. Tenim una junta directiva que marca requisits mínims, per exemple, que els llibres estiguin en un lloc visible, no amagats. Fidel Castro necessi-

“L’embargament dels EUA no és responsable dels mals del país, sinó el que practica Castro contra el poble”

ta la conspiració, i nosaltres partim d’un principi de no amagar res. Sobretot perquè Castro va dir el 1998 que a Cuba no hi havia llibres prohibits. Aleshores jo vaig fer un cartell amb el que havia dit Castro i el vaig posar fora de la casa.

—I què va passar?

—Al principi res, perquè Castro sempre subestima tot el que està fora del seu control. Però quan la gent va començar a trucar-nos per escampar la iniciativa vam veure que era realment important. Les autoritats van respondre sis mesos després obrint cases biblioteca, on érem nosaltres, amb llibres de les biblioteques públiques —en aquestes ningú no hi anava a llegir—. I com que el nostre impacte era tan gran van començar a confiscar els llibres que ens enviaven, fins i tot llibres de Martin Luther King o la Declaració Universal dels Drets Humans.

—Quin tipus de gent venia a les biblioteques?

—De tot tipus.

—I membres del Partit Comunista?

—Sí, però aquests sobretot s’interessaven per mirar diaris i revistes que parlaven de Cuba. I ho feien a través d’altres persones, cosa que demostra que la societat cubana està també contaminada per la hipocresia, perquè ells també tenen molta set d’informació. Aquest projecte, si té algun mèrit, és que ha trencat el control absolut que durant 45 anys ha tingut Fidel sobre la informació.

—Castro és capaç de canviar Cuba?

—No. La Constitució cubana diu que si 10.000 cubans demanen que es plantegi alguna cosa, l’Assemblea ha de respondre i fer modificacions. Doncs quan el Projecte Varela va arribar a l’Assemblea seguint aquest procés, Castro va treure més de 9 milions de cubans al carrer per decla-

Colás explica que el projecte de les biblioteques independents va començar el dia que va sentir dir a Fidel Castro que a Cuba no hi havia llibres prohibits.

rar la societat cubana inamovible. Castro va demostrar amb això que no és un revolucionari, tot i que, de fet, jo penso que mai no ho ha estat. El canvi no ha d’esperar Castro, amb ell no hi podem comptar, però sí amb els cubans, que són els que volen el canvi.

Sabem que en les altes esferes del règim hi ha persones que estan d’acord amb el moviment oposicionista [oposició interna contra Castro], perquè s’han adonat que és un moviment autènticament cubà, compromès amb la lluita no violenta, amb la democràcia a Cuba... Ara bé, estan atrapats en un fenomen que agafa molts cubans: la cultura de la por. Castro intenta entronitzar el ter-

ror perquè, en certa manera, és una forma d’enviar missatges als membres de la *nomenklatura* que voldrien canvis. Però el moviment oposicionista ha plantejat comptar amb tots els que formen part de la *nomenklatura* i no estan implicats en fets de sang.

—Vostès insisteixen a dir que ha de ser un procés intern del país.

—Exactament. El que ii funciona molt bé, a Fidel Castro, és dir que els EUA són els que han preparat aquest moviment. I això és fals. Com també ha fet Castro arreu del món, el que sí que hem fet nosaltres és trucar a les portes de diverses seus diplomàtiques a l’Havana, la qual cosa és del tot legítima, perquè senzillament ho fem per buscar suport i perquè es conegui a fora el que passa a dins de Cuba. Però deixant clar que les potències no han de resoldre el nostre problema, som nosaltres mateixos els qui ho hem de fer.

—Com a psicòleg, com veu Castro?

—Castro pateix un complex psicopàtic de personalitat. En ell graviten quatre tipus de psicopatia molt fàcils de veure. En primer lloc, la histèrica, en la qual Castro sempre vol ser el centre de tot, a Cuba i al món. La segona psicopatia és l’antisocial, ja que no respecta cap ordre, ni a Cuba, encara que sigui establert per ell mateix, ni a fora. Hi ha també la psicopatia paradoxal, amb la dicotomia entre el que pensa i el que fa. I també una psicopatia paranoica en què la idea de persecució es manté constantment, per la qual cosa sempre es protegeix i busca suport internacional. Això és propi d’una personalitat malalta, i Castro la té, com la va tenir Hitler. Amb aquestes coses, Castro s’aproxima a Hitler, en el fet que ha de protegir-se perquè no confia en ningú, governa sol.

—Què en diuen, als EUA, del seu projecte?

—Bé, el primer grup de suport es va fer amb bibliotecaris de Nova York.

—Però no tenen por que els sectors més durs del Govern dels EUA vegin en el seu projecte una manera d’atacar Castro i vulguin manipular-lo?

—De cap manera. Si nosaltres exercitem la llibertat a Cuba enmig de la intolerància d'un sistema com el de Castro, fora de Cuba ningú no ens podrà manipular. Jo he tingut contactes amb diversos presidents; el 20 de maig de l'any passat, per exemple, em vaig entrevistar amb Bush, però també ho he fet amb el president d'Uruguai Butler, i amb Vàclav Havel, i amb Jimmy Carter, i mai no han parlat d'acostar-me als seus projectes.

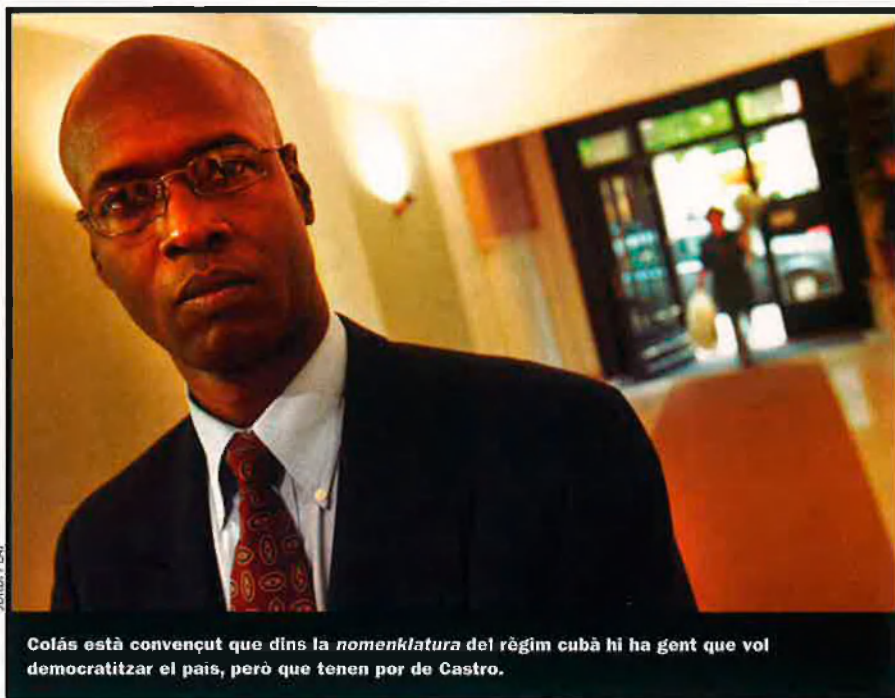
—Mesures com el bloqueig ajuden o entrebanquen projectes com el seu i en general el canvi a Cuba?

—Hi ha un bloqueig real i que fa molt mal i és el que té Fidel Castro en contra del poble cubà. És ell qui no permet que hi hagi llibertat d'expressió, que les persones s'associïn, que es reunixin, que tinguin llibertat de moviments, això és un embargament real. L'embargament dels EUA no és el responsable dels grans mals del país.

—Què demanen als EUA i a la UE?

—La posició dels EUA respecte a Cuba sempre ha estat molt clara, s'oposen a un sistema totalitari com el de Castro. Nosaltres intentem aconseguir un efecte multilateral en la política internacional en relació amb Cuba, tal com es va fer en el seu dia amb el règim de l'*apartheid* a Sud-àfrica. L'actitud de la UE i dels governs i intel·lectuals europeus correspon a aquest efecte multilateral que cal aconseguir cap a l'interior de Cuba. El problema de Cuba és un conflicte entre la força per la democràcia representada pel moviment oposicionista i un govern que es declara inamovible. Quan s'identifiqui això com el problema real ens adonarem que podem avançar en aquest efecte multilateral. D'altra banda, també intentem fer consciència als mitjans de comunicació del món que hi ha una violació dels drets fonamentals del poble cubà, com ja es feia també en les dictadures dels països de l'Europa de l'Est i les dictadures de dreta a Amèrica Llatina.

—I per què aquesta no és la imatge del règim Cubà a gran part d'Europa?

Colás està convençut que dins la nomenklatura del règim cubà hi ha gent que vol democratitzar el país, però que tenen por de Castro.

—Castro ha gastat milers de milions de dòlars per vendre una imatge de la seva revolució, i això li ha permès guanyar certes simpaties a Europa i Amèrica Llatina. Es van creure que era la revolució perfecta de la qual calia prendre experiència perquè altres pobles aconseguissin el mateix. Castro va aconseguir que a Europa es digués: "El que diu Castro és cert i el que diuen els altres és fals, perquè respon als interessos dels EUA." I aquí està l'error. Ara moltes persones intel·ligents estan corregint l'error. I no importa que sigui tard.

Fidel Castro també ha demonitzat l'exili cubà, que són les mateixes persones que van baixar de la serra amb ell i que el van dur al poder. Quina és la lluita que va utilitzar Castro? La lluita armada. Quin va ser el mètode que els altres van creure convenient per derrotar Castro? La lluita armada. Però és un exili que arribarà a la conclusió que el mètode més convenient per transformar la societat cubana en una democràcia és donar suport al moviment oposicionista dins de Cuba. La majoria de cubans a l'exili ara van en aquesta direcció, i ja ha donat més resultats que tots els esforços que es van fer en els primers anys.

—L'onada repressiva del març passat va ser un punt d'inflexió pel que fa al suport d'Europa que esmentava?

—Castro avui lamenta aquella acció per l'impacte internacional. Com que és tan calculador, pensà que el que passava a l'Iraq taparia la situació cubana, i gràcies a Déu no va ser així.

—Per què encara governa Castro?

—Per la mateixa raó que va governar Ceausescu a Romania. És un sistema que aconsegueix crear una policia política que forma part del poder real, que aconsegueix crear diverses estructures intrermèdies que tenen contacte directe amb el poble, que creen organitzacions que suposadament mobilitzen i apassionen el poble en la defensa del gran líder. Tot això crea un sistema complex de l'exercici del poder que gravita sempre a favor del gran líder. Els mitjans de comunicació estan sota control oficial, i es crea un nivell de consciència submissa en què les persones només s'interessen pel que passa en el seu país. Això s'acompanya del terror, de la introducció de la por com a fenomen social pel qual l'home deixa de ser ell per convertir-se en un instrument d'aquesta màquina de poder.

Oriol Cortacans